

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 426/2015-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. decembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], obaja bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených spoločnosťou GARANT PARTNER legal s. r. o., Einsteinova 21, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Martin Dočár, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 135/2003 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom

pod sp. zn. 10 C 135/2003 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie každému v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré im je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Čadca je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,72 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatdva centov) na účet spoločnosti GARANT PARTNER legal s. r. o., Einsteinova 21, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 426/2015 z 8. septembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovatelia“, v citáciách aj „navrhovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 135/2003 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sú v predmetnom súdnom konaní účastníkmi konania v procesnom postavení navrhovateľov. Konanie, v ktorom sa sťažovatelia domáhajú určenia neplatnosti darovacej zmluvy, začalo podaním návrhu 31. októbra 2003.

Ústavný súd už nálezom sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011 rozhodol, že v petite sťažnosti označené práva sťažovateľov boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a sťažovateľom priznal finančné zadosťučinenie každému v sume 1 500 €, ako aj úhradu trov konania.

Sťažovatelia uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v ich právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovatelia domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhli prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáhali aj priznania finančného zadosťučinenia každému v sume 5 000 € a úhrady trov konania.

Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. Spr 1786/15 doručenom ústavnému súdu 22. októbra 2015, v ktorom okrem iného uviedol všetky procesné úkony vykonané od začiatku napadnutého konania až do vyhlásenia rozsudku na pojednávaní uskutočnenom 12. októbra 2015, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené. Vo vyjadrení okresný súd taktiež poukázal na procesné úkony účastníkov konania, v súvislosti s ktorými bolo potrebné súdny spis opakovane predkladať na rozhodnutie súdom vyššieho stupňa.

K vyjadreniu okresného súdu sťažovatelia stanovisko nezaujali.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a predloženého súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 135/2003 ústavný súd zistil v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011 takýto priebeh napadnutého konania:

- 7. marec 2011: súdny spis bol z ústavného súdu vrátený okresnému súdu,
- 10. marec 2011: súdny spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o vznesenej námietke zaujatosti,
- 3. máj 2011: okresnému súdu bol vrátený súdny spis, pričom krajský súd uznesením z 25. marca 2011 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je z rozhodovania vo veci vylúčená,
- 11. máj 2011: okresný súd nariadil termín pojednávania na 8. júl 2011,
- 23. jún 2011: okresnému súdu bol doručený návrh odporcu v 1. rade na prikázanie veci inému súdu,
- 22. august 2011: opatrením predsedu okresného súdu z 22. augusta 2011 bola vec z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne pridelená inej sudkyňi,
- 25. október 2011: okresný súd uznesením uložil odporcovi v 1. rade uhradiť súdny poplatok za návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, pričom svojím ďalším uznesením z 19. decembra 2011 pôvodné uznesenie okresného súdu z 25. októbra 2011 zrušil,

- 30. január 2012: Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3 Ndc 2/2012 z 26. januára 2012 návrhu na prikázanie veci nevyhovet,
- 10. február 2012: okresný súd nariadil pojednávanie na 3. marec 2012, ktorý následne odročil na neurčito,
- 16. máj 2012: najvyšší súd opakovane zamietol návrh [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] na prikázanie veci Okresnému súdu Pezinok,
- 19. júl 2012: okresný súd nariadil termín pojednávania na 28. september 2012, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na 14. november 2012,
- 27. november 2012: okresný súd prípisom odporkyňi v 3. rade oznámil, že nebude prihliadať na ňou podané námietky zaujatosti, a preto ich ani nepredloží na rozhodnutie nadriadenému súdu,
  - okresný súd nariadil termín pojednávania na 22. február 2013, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito,
- 25. február 2013: - okresný súd odporkyňu v 3. rade vyzval, aby zaujala stanovisko k výsluchu svedkýň,
  - okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby súdu oznámil, či berú návrh voči odporcom v 1. a 3. rade späť,
- 5. september 2013: okresný súd uznesením konanie voči odporcom v 1. a 3. rade zastavil, pričom po podaní odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 5. septembra 2013 krajský súd uznesením sp. zn. 6 Co 511/2013 predmetné uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie,

- 18. február 2014: - okresný súd uznesením konanie voči odporcom v 1. a 3. rade opätovne zastavil,
- 31. júl 2014: po podaní odvolaní proti uzneseniu okresného súdu z 18. februára 2014 krajský súd uznesením z 31. júla 2014 odvolanie odporcov v 1., 2. a 3. rade proti výroku uznesenia okresného súdu o pripustení zmeny návrhu odmietol a vo výroku o zastavení konania a o trovách konania potvrdil,
- 25. november 2014: okresný súd vstup [REDAKOVANÉ] do konania ako vedľajšieho účastníka konania na strane odporcov nepripustil,
- 30. marec 2015: krajský súd uznesenie okresného súdu z 25. novembra 2014 zmenil tak, že vstup [REDAKOVANÉ] do konania ako vedľajšieho účastníka na strane odporcov pripustil,
- 11. august 2015: okresný súd nariadil pojednávania na 30. september 2015, ktoré bolo odročené na 12. október 2015 pre účely vyhlásenia rozsudku,
- 12. október 2015: okresný súd rozsudkom návrh sťažovateľov zamietol, pričom písomné vyhotovenie rozsudku bolo doručené právnym zástupcom účastníkov.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že proti meritórnemu rozsudku okresného súdu bolo 21. októbra 2015 podané odvolanie.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Ústavný súd v zhode s hodnotením vysloveným v predchádzajúcich nálezoch týkajúcich sa tejto veci konštatuje, že predmetom napadnutého konania vedeného okresným súdom je návrh na určenie neplatnosti darovacej zmluvy, pričom sťažovatelia sú v konaní v procesnom postavení navrhovateľov v 1. a 2. rade. Podľa názoru ústavného súdu spory o takéto nároky nie sú právne zložité a existuje k nim aj dostatočné množstvo stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov. Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by svedčili o mimoriadnej faktickej zložitosti veci, a teda by mohli ovplyvniť zásadným spôsobom priebeh napadnutého konania.

2. Ústavný súd posudzoval aj správanie sťažovateľov vo vymedzenej etape napadnutého konania (v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011) a nezistil také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s predĺžením priebehu napadnutého konania bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľov.

Čo sa týka hodnotenia procesných návrhov sťažovateľov podaných v priebehu napadnutého konania, ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru (napr. III. ÚS 242/03), podľa ktorej za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania však neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.

3. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu vo vymedzenej etape napadnutého konania. Podľa názoru ústavného súdu aj keď postup okresného súdu bol v zásade plynulý, na druhej strane nebol dostatočne efektívny. V súvislosti s uvedeným ústavný súd poukazuje na svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 127/08, III. ÚS 152/08), podľa ktorej je neprijateľné, aby právna neistota sťažovateľov v napadnutom konaní nebola odstránená po uplynutí viac ako 12 rokov od začatia konania, a to ani napriek tomu, že ústavný súd už svojím nálezom sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011 konštatoval existenciu zbytočných prietahov a okresnému súdu prikázal, aby v napadnutom konaní postupoval bez zbytočných prietahov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd nepovažuje za potrebné osobitne skúmať vykonané procesné úkony a berúc do úvahy aj celý doterajší priebeh napadnutého konania konštatuje, že neefektívnym postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 135/2003 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu sťažovateľmi označených práv.

IV.

Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu už bola uložená nálezom sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadosťučinenia každý v sume 5 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď okrem iného uviedli, že je *„otrasená ich dôvera v súdny systém v Slovenskej republike, najmä pokiaľ ide o rýchlosť a dĺžku konania a využitie účinných prostriedkov vedúcich k odstráneniu právnej neistoty“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 10 C 135/2003 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že okresný súd nerešpektoval príkaz ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. III. ÚS 354/2010 z 2. marca 2011, ktorým okresnému súdu prikázal konať v tejto veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd považoval priznanie sumy každému zo sťažovateľov po 1 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní o ich sťažnosti spoločnosťou GARANT PARTNER legal s. r. o. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd

môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov konania za dva úkony právnej služby vrátane režijného paušálu a DPH v sume 355,72 € nepresahuje sumu vypočítanú ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a neodporuje tejto vyhláške. Ústavný súd preto priznal sťažovateľom úhradu trov konania v sume uplatnenej ich právnym zástupcom.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. decembra 2015